

Υπόθεση C-483/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

26 Ιουλίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Ιταλία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Απριλίου 2023

Προσφεύγουσες:

A

B

C

D

T

Καθών:

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Comitato di Sicurezza Finanziaria

Agenzia del Demanio

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ένδικη προσφυγή ασκηθείσα από εμπορικές εταιρίες, μεταβιβασθείσες σε εμπίστευμα, κατά απόφασης της διοικητικής αρχής με την οποία διατάχθηκε η δέσμευση των εταιρικών μεριδίων και των περιουσιακών στοιχείων ιδιοκτησίας των εν λόγω εταιριών, ως έμμεσα αποδιδόμενων στο πρόσωπο που σύστησε το εμπίστευμα (εμπιστευματοπάροχο), το οποίο περιλήφθηκε στον κατάλογο των

αποδεκτών των περιοριστικών μέτρων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 269/2014.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Αίτηση προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 276 ΣΛΕΕ με αντικείμενο την ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 476/2014· ειδικότερα, ερμηνεία των εννοιών της «κτήσης» και του «ελέγχου» περιουσιακών στοιχείων μεταβιβασθέντων σε εμπιστευμα σε σχέση με τον εμπιστευματοπάροχο.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Έχει το άρθρο 2, [παράγραφος] 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 την έννοια ότι το μέτρο δέσμευσης μπορεί να ληφθεί επίσης σε περίπτωση περιουσιακών στοιχείων ή πόρων που μεταβιβάστηκαν σε εμπιστευμα από τον εμπιστευματοπάροχο που μνημονεύεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (προσδιοριζόμενο ή κατονομαζόμενο πρόσωπο), ο οποίος πρέπει να θεωρηθεί ως το πρόσωπο στο οποίο ανήκουν τα περιουσιακά στοιχεία ή οι πόροι;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 2, [παράγραφος] 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 την έννοια ότι το μέτρο δέσμευσης μπορεί να ληφθεί επίσης σε περίπτωση περιουσιακών στοιχείων ή πόρων που μεταβιβάστηκαν σε εμπιστευμα από τον εμπιστευματοπάροχο που μνημονεύεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (προσδιοριζόμενο ή κατονομαζόμενο πρόσωπο), ο οποίος πρέπει να θεωρηθεί ως πρόσωπο που σχετίζεται με το πρόσωπο στο οποίο ανήκουν τα περιουσιακά στοιχεία ή οι πόροι;

3) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, έχει το άρθρο 2, [παράγραφος] 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 την έννοια ότι το μέτρο δέσμευσης μπορεί να ληφθεί επίσης σε περίπτωση περιουσιακών στοιχείων ή πόρων που μεταβιβάστηκαν σε εμπιστευμα από τον εμπιστευματοπάροχο που μνημονεύεται στο παράρτημα Ι του κανονισμού (προσδιοριζόμενο ή κατονομαζόμενο πρόσωπο), ο οποίος πρέπει να θεωρηθεί ως το πρόσωπο που ελέγχει τα περιουσιακά στοιχεία ή τους πόρους;

Σχετικές διατάξεις του διεθνούς δικαίου

Σύμβαση της Χάγης, της 1ης Ιουλίου 1985, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα εμπιστεύματα και την αναγνώρισή τους. Ειδικότερα:

Άρθρο 2, παράγραφος 1:

«Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης, ως εμπιστευμα νοούνται οι έννομες σχέσεις που δημιουργούνται από ένα πρόσωπο, τον εμπιστευματοπάροχο, με πράξη εν ζωή ή αιτία θανάτου, όταν περιουσιακά στοιχεία τίθενται υπό τον έλεγχο εμπιστευματοδόχου προς όφελος δικαιούχου ή για συγκεκριμένο σκοπό.»

Άρθρο 2, παράγραφος 2:

«[...]

- a) τα περιουσιακά στοιχεία του εμπιστεύματος συνιστούν χωριστή περιουσία και δεν αποτελούν μέρος της περιουσίας του εμπιστευματοδόχου·
- b) τα περιουσιακά στοιχεία του εμπιστεύματος τηρούνται στο όνομα του εμπιστευματοδόχου ή στο όνομα άλλου προσώπου για λογαριασμό του εμπιστευματοδόχου·
- c) ο εμπιστευματοδόχος έχει την εξουσία και την υποχρέωση, για την οποία λογοδοτεί, να διαχειρίζεται, να χρησιμοποιεί ή να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία σύμφωνα με τους όρους του εμπιστεύματος και τις ειδικές υποχρεώσεις που του επιβάλλει ο νόμος.»

Άρθρο 6, παράγραφος 1:

«Το εμπιστευμα διέπεται από το δίκαιο που επιλέγει ο εμπιστευματοπάροχος. [...]».

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/337 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, που τροποποιεί την απόφαση 2014/145/ΚΕΠΠΑ σχετικά με περιοριστικά μέτρα όσον αφορά δράσεις που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας.

Κανονισμός (ΕΕ) 269/2014 του Συμβουλίου, της 17ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα για ενέργειες που υπονομεύουν ή απειλούν την εδαφική ακεραιότητα, την κυριαρχία και την ανεξαρτησία της Ουκρανίας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 476/2014 του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 2014, και εφαρμόστηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/336 του Συμβουλίου, της 28ης Φεβρουαρίου 2022.

Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Decreto legislativo 22 giugno 2007, n. 109 – Misure per prevenire, contrastare e reprimere il finanziamento del terrorismo e l'attività dei Paesi che minacciano la pace e la sicurezza internazionale, in attuazione della direttiva 2005/60/CE (νομοθετικό διάταγμα 109 της 22ας Ιουνίου 2007 – Μέτρα για την πρόληψη, την καταπολέμηση και την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της δραστηριότητας των χωρών που απειλούν τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2005/60/EK): ειδικότερα, άρθρο 3 [σύσταση της Comitato di Sicurezza Finanziaria (επιτροπής χρηματοοικονομικής ασφάλειας), οργάνου του Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, Ιταλία), το οποίο λαμβάνει τα μέτρα δέσμευσης που αποφασίζουν ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών] και άρθρο 5 (απαγόρευση μεταβίβασης, διάθεσης ή χρήσης των δεσμευμένων πόρων και απαγόρευση άμεσης ή έμμεσης διάθεσης κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε προσδιοριζόμενα πρόσωπα ή προς όφελός τους).

Decreto legislativo 25 maggio 2017, n. 90 – Attuazione della direttiva (UE) 2015/849 e del regolamento (UE) n. 2015/847 riguardante i dati informativi che accompagnano i trasferimenti di fondi (νομοθετικό διάταγμα 90 της 25ης Μαΐου 2017 – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 και του κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 σχετικά με τις πληροφορίες που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών): ειδικότερα, άρθρο 2, παράγραφος 1, το οποίο επιβάλλει στους εμπιστευματοδόχους ρητού εμπιστεύματος την υποχρέωση να κατέχουν επαρκείς και επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους του εμπιστεύματος (εμπιστευματοπάροχος, εμπιστευματοδόχος, προστάτης, δικαιούχος και οποιοδήποτε πρόσωπο ασκεί τον πραγματικό έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων που μεταβιβάστηκαν στο εμπίστευμα).

Decreto legislativo 21 novembre 2007, n. 231 – Attuazione della direttiva 2005/60/CE nonché della direttiva 2006/70/CE che ne reca misure di esecuzione (νομοθετικό διάταγμα 231 της 21ης Νοεμβρίου 2007 – Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2005/60/EK και της οδηγίας 2006/70/EK περί μέτρων εφαρμογής της, στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 231/2007), όπως τροποποιήθηκε με το Decreto legislativo n. 90/2017 (νομοθετικό διάταγμα 90/2017, στο εξής νομοθετικό διάταγμα 90/2017).

Legge 16 ottobre 1989, n. 364 – Ratifica ed esecuzione della convenzione sulla legge applicabile ai trusts e sul loro riconoscimento, adottata a L'Aja il 1° luglio 1985 (νόμος 364, της 16ης Οκτωβρίου 1989, περί κυρώσεως και εκτελέσεως της Συμβάσεως για το εφαρμοστέο δίκαιο στα εμπιστεύματα και την αναγνώρισή τους, η οποία υπογράφηκε στη Χάγη την 1η Ιουλίου 1985), με τον οποίο αναγνωρίζεται η δυνατότητα χρήσης στην Ιταλία του μορφώματος του εμπιστεύματος.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Οι προσφεύγουσες εταιρίες B, A, C και D ασκούν εμπορικής φύσεως δραστηριότητα και ελέγχονται εξ ολοκλήρου από εταιρία με έδρα τις Βερμούδες (στο εξής: ελέγχουσα εταιρία), η οποία έχει μεταβιβαστεί σε εμπιστευμα (στο εξής: εμπιστευμα). Το εμπιστευμα συστάθηκε από φυσικό πρόσωπο (στο εξής: εμπιστευματοπάροχος) με πράξη της 18ης Ιουλίου 2007, η οποία τροποποιήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2014, διέπεται δε από το δίκαιο του κράτους των Βερμούδων.
- 2 Το εμπιστευμα διαθέτει τόσο εμπιστευματοδόχο, καθήκον το οποίο ασκεί η εταιρία T και το οποίο συνίσταται στη χρήση και στη διαχείριση των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις της συστατικής πράξης, και στη μεταβίβαση, άμα τη λήξει του εμπιστεύματος ή κατά τους όρους του, των περιουσιακών στοιχείων στους δικαιούχους, όσο και προστάτη, καθήκον το οποίο έχει ανατεθεί σε τρίτο, φυσικό πρόσωπο, και το οποίο καθήκον συνίσταται στην εποπτεία της ορθής εκτέλεσης του προβλεπόμενου στο εμπιστευμα προγράμματος. Τα προμνησθέντα διοικητικά όργανα άλλαξαν με την πάροδο του χρόνου.
- 3 Ο εμπιστευματοπάροχος περιλαμβανόταν αρχικώς στους δικαιούχους του εμπιστεύματος, μαζί με την αδελφή και τον ανιψιό του (αποκλείστηκαν από το εμπιστευμα με πράξη της 19ης Δεκεμβρίου 2017) και τους κατιόντες του (δεν υπάρχουν, επί του παρόντος), πλην όμως αποκλείστηκε από το εμπιστευμα με πράξη της 7ης Φεβρουαρίου 2022. Δεν φαίνεται ότι ο εμπιστευματοπάροχος μπορεί να περιληφθεί εκ νέου στους δικαιούχους ούτε ότι έχει εξουσίες διαχείρισης ή χρήσης των μεταβιβασθέντων στο εμπιστευμα περιουσιακών στοιχείων.
- 4 Με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/337, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, που τροποποιεί την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2014/145, και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/336, της 28ης Φεβρουαρίου 2022, για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιέλαβε τον εμπιστευματοπάροχο στον κατάλογο των αποδεκτών των μέτρων που προβλέπονται στον προμνησθέντα κανονισμό.
- 5 Επομένως, με απόφαση κοινοποιηθείσα στις 16 Μαρτίου 2022 στον νόμιμο εκπρόσωπο / εντεταλμένο σύμβουλο των εταιριών B, A, C και D, η Comitato di Sicurezza Finanziaria (επιτροπή χρηματοοικονομικής ασφάλειας) που έχει συσταθεί στο Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών) διέταξε, κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014 (άρθρο 2) και του decreto legislativo n. 109/2007 (νομοθετικού διατάγματος 109/2007), τη «δέσμευση» των εταιρικών μεριδίων και των περιουσιακών στοιχείων ιδιοκτησίας των εταιριών B, A, C και D (στο εξής: απόφαση δέσμευσης), ως «έμμεσα αποδιδόμενων στον [εμπιστευματοπάροχο]» ως πραγματικό δικαιούχο τους, ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο του

παραρτήματος του κανονισμού 269/2014, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με τον εκτελεστικό κανονισμό 336/2022.

- 6 Με προσφυγή η οποία κατατέθηκε στις 11 Μαΐου 2022, οι εταιρίες B, A, C και D και η εταιρία T (ο εμπιστευματοδόχος) ζήτησαν από το αιτούν δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση δέσμευσης.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Κατά τις προσφεύγουσες, η απόφαση δέσμευσης βασίζεται αποκλειστικά και μόνον στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, το οποίο, μετά την τροποποίησή του με τον κανονισμό 476/2014, ορίζει ότι δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που ανήκουν ή τελούν υπό την κυριότητα, την κατοχή ή τον έλεγχο οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου, οντότητας ή φορέα ή φυσικών, ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που σχετίζονται με αυτά, όπως περιλαμβάνονται στο παράρτημα I του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: προσδιοριζόμενα πρόσωπα). Με την εν λόγω τροποποίηση απαλείφθηκαν οι όροι «direttamente o indirettamente» (άμεσα ή έμμεσα) οι οποίοι έπονταν [στο ιταλικό κείμενο του κανονισμού 269/2014] των όρων «στην κατοχή ή υπό τον έλεγχο»· επομένως, κατά τις προσφεύγουσες, δεν μπορούν να θεωρηθούν ως κριτήρια κρίσιμα για τη σύνδεση των δεσμευόμενων περιουσιακών στοιχείων με τα προσδιοριζόμενα πρόσωπα η έμμεση απόδοση των περιουσιακών στοιχείων στο προσδιοριζόμενο πρόσωπο ή περιστάσεις πλην των ρητώς προβλεπόμενων στην επίμαχη διάταξη, ήτοι κτήση, κυριότητα, κατοχή και έλεγχος.
- 8 Συνεπώς, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η απόφαση δέσμευσης είναι παράνομη, καθότι δεν ανήκουν στη σφαίρα επιρροής του προσδιοριζόμενου προσώπου, δηλαδή του εμπιστευματοπαρόχου. Με τη μεταβίβαση στο εμπίστευμα της εταιρίας που τις ελέγχει, η περιουσία των προσφευγουσών διαχωρίστηκε από εκείνη του εμπιστευματοπαρόχου και, μετά τον αποκλεισμό του εμπιστευματοπαρόχου από τους δικαιούχους του εμπιστεύματος, η περιουσία μεταβιβάστηκε στον εμπιστευματοδόχο, την εταιρία T. Επομένως, δυνάμει της συστατικής πράξης και της νομοθεσίας που διέπει το εμπίστευμα, δεν υφίσταται οποιαδήποτε (άμεση ή έμμεση) εξουσία διαχείρισης και ελέγχου η οποία μπορεί να αποδοθεί στον εμπιστευματοπάροχο, ο οποίος δεν μπορεί πλέον να ασκήσει την επιρροή του.
- 9 Το Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών) υποστηρίζει ότι η απόφαση είναι καθ' όλα νόμιμη και επισημαίνει ότι η μεταβίβαση στο εμπίστευμα δεν επάγεται μεταβίβαση της κυριότητας και, επομένως, την πλήρη διάρρηξη του δεσμού μεταξύ του εμπιστευματοπαρόχου και των περιουσιακών στοιχείων και των σχέσεων που μεταβιβάστηκαν στο εμπίστευμα, περιλαμβανομένων των περιουσιακών στοιχείων και των εταιρικών μεριδίων των προσφευγουσών B, A, C και D.

- 10 Προς στήριξη της άποψής του, το Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών) επικαλείται την οδηγία 2015/849. Κατά το άρθρο 3, σημείο 6, στοιχείο β', σημείο i, της εν λόγω οδηγίας, σε περίπτωση εμπιστεύματος, ο εμπιστευματοπάροχος καταλέγεται στους «πραγματικούς δικαιούχους», ήτοι στα πρόσωπα «τα οποία τελικά κατέχουν ή ελέγχουν τον πελάτη και/ή το ή τα φυσικά πρόσωπα για λογαριασμό των οποίων διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα». Το Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών) παρατηρεί επίσης ότι, μολονότι ο εμπιστευματοπάροχος δεν είναι επί του παρόντος δικαιούχος των περιουσιακών στοιχείων, τα περιουσιακά στοιχεία μπορούν εντούτοις να «επανέλθουν» στην κυριότητα/διάθεσή του, σε περίπτωση μη τελικής μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων στα πρόσωπα που έχουν οριστεί ως δικαιούχοι (για παράδειγμα, λόγω αποποίησης εκ μέρους των δικαιούχων ή λόγω πρόωρης λύσης του εμπιστεύματος).

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 11 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες όσον αφορά την ορθή ερμηνεία του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, ειδικότερα όσον αφορά τις συνέπειες και τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης διάταξης, σε περίπτωση χρήσης του μορφώματος του εμπιστεύματος, στη θέση του εμπιστευματοπαρόχου, όταν ο εμπιστευματοπάροχος δεν είναι διαχειριστής ή χρήστης των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων, δεν κατέχει οποιαδήποτε άλλη θέση και δεν είναι τελικός δικαιούχος του εμπιστεύματος.
- 12 Κατ' ουσίαν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν μπορεί, παρά ταύτα, να θεωρηθεί ότι τα περιουσιακά στοιχεία, οι πόροι και οι σχέσεις που μεταβιβάστηκαν στο εμπίστευμα «ανήκουν» στον εμπιστευματοπάροχο, μολονότι ο εμπιστευματοπάροχος δεν είναι χρήστης ή διαχειριστής των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων ούτε τελικός δικαιούχος αυτών, ή ότι «ανήκουν» σε πρόσωπο που σχετίζεται με τον εμπιστευματοπάροχο ή, σε τελική ανάλυση, ότι «ελέγχονται» από τον εμπιστευματοπάροχο, με αποτέλεσμα να μπορούν να εφαρμοστούν, σε περίπτωση περιουσιακών στοιχείων του προσδιοριζόμενου στο παράρτημα εμπιστευματοπαρόχου τα οποία μεταβιβάστηκαν στο εμπίστευμα, τα μέτρα δέσμευσης που προβλέπονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014.
- 13 Σε σχέση με το κριτήριο της κτήσης από τον εμπιστευματοπάροχο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, βάσει του διεθνώς αναγνωρισμένου καθεστώτος του εμπιστεύματος, και κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, στοιχείο b, της προμνησθείσας Σύμβασης της Χάγης, τα περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάζει ο εμπιστευματοπάροχος τηρούνται στο όνομα του εμπιστευματοδόχου, ο οποίος τα διαχειρίζεται και τα χρησιμοποιεί βάσει της συστατικής πράξης και της νομοθεσίας που διέπει το εμπίστευμα. Επομένως, ο εμπιστευματοδόχος αποκτά την εξουσία διάθεσης του περιουσιακού στοιχείου, κύριο χαρακτηριστικό του δικαιώματος κυριότητας. Εντούτοις, η εν λόγω εξουσία διάθεσης δεν

μεταβιβάζεται πλήρως στον εμπιστευματοδόχο, καθότι περιορίζεται από την αναγκαιότητα τήρησης των περιορισμών της συστατικής πράξης και μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων στους δικαιούχους, βάσει αυτής. Κατά τον χρόνο της εν λόγω μεταβίβασης, οι δικαιούχοι αποκτούν την πλήρη κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων.

- 14 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι σκοπός του θεσμού είναι κυρίως η διαφύλαξη του συμφέροντος του εμπιστευματοπαρόχου, ο οποίος εξασφαλίζει τον διαχωρισμό της προσωπικής περιουσίας του από την περιουσία των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων και δικαιωμάτων και απαλλάσσεται συγχρόνως από το βάρος της διαχείρισης, το οποίο μεταβιβάζεται, μαζί με την τυπική κατοχή των περιουσιακών στοιχείων, στον εμπιστευματοδόχο, με περαιτέρω διαχωρισμό αυτών από την περιουσία του εμπιστευματοδόχου.
- 15 Επομένως, μπορεί να θεωρηθεί ότι η τυπική κατοχή από τον εμπιστευματοδόχο δεν επάγεται πραγματικά μεταβίβαση της κυριότητας, αλλά απλώς και μόνον κατοχή, από χαριστική αιτία, των περιουσιακών στοιχείων, κατ' ουσίαν με σκοπό τον διαχωρισμό τους από τη λοιπή περιουσία (πρωτίστως την προσωπική περιουσία του εμπιστευματοπαρόχου). Προς στήριξη της συγκεκριμένης προσέγγισης, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην εθνική νομολογία [Corte di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία)], κατά την οποία η κατοχή των περιουσιακών στοιχείων από τον εμπιστευματοδόχο «πραγματοποιείται από χαριστική αιτία αλλά δεν παράγει αποτελέσματα μεταβίβασης της κυριότητας, καθότι δεν περιλαμβάνει την οριστική παράδοση στον εν λόγω εμπιστευματοδόχο, ο οποίος υποχρεούται μόνον να διαχειρίζεται και να φυλάσσει τα περιουσιακά στοιχεία, υπό καθεστώς διαχωρισμού των περιουσιακών στοιχείων, εν όψει της μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων στους δικαιούχους του εμπιστεύματος». Επομένως, τα περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάζονται σε εμπιστευμα εξακολουθούν να «ανήκουν» στον εμπιστευματοπάροχο, τουλάχιστον έως την οριστική μεταβίβασή τους στους δικαιούχους. Συνεπώς, πληρούται η απαίτηση της «κτήσης» των περιουσιακών στοιχείων από το προσδιοριζόμενο πρόσωπο, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, για τον σκοπό απόφασης δέσμευσης των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, τουλάχιστον έως ότου τα περιουσιακά στοιχεία μεταβιβαστούν στους δικαιούχους.
- 16 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η έννοια της «κτήσης» κατά το προμνησθέν άρθρο μπορεί να αφορά τόσο την παραδοσιακή κατάσταση, στην οποία το πρόσωπο που κατονομάζεται στο παράρτημα I έχει την πλήρη και αποκλειστική κυριότητα του περιουσιακού στοιχείου, όσο και «άτυπες» ή «υβριδικές» καταστάσεις, όπως οι σχετικές με τη μεταβίβαση του περιουσιακού στοιχείου σε εμπιστευμα, στις οποίες το περιουσιακό στοιχείο τηρείται στο όνομα ενός προσώπου (του εμπιστευματοδόχου), χωρίς εντούτοις το εν λόγω πρόσωπο να μπορεί να θεωρηθεί, κατ' ουσίαν, πραγματικός κύριος του περιουσιακού στοιχείου, δεδομένου ότι δεν διαθέτει πλήρη και άνευ όρων εξουσία διάθεσής του.

- 17 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, όπως επισήμανε το Ministero dell'Economia e delle Finanze (Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών), τα περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάζονται σε εμπιστευμα μπορούν, εντούτοις, να επανέλθουν οριστικά στην τυπική κυριότητα του εμπιστευματοπαρόχου, έως τη μεταβίβαση τους στους τρίτους δικαιούχους, τόσο σε περίπτωση στην οποία αποφασίζεται η πρόωγη λύση του εμπιστεύματος όσο και σε περίπτωση στην οποία οι δικαιούχοι δεν αποδέχονται τη μεταβίβαση των οικείων περιουσιακών στοιχείων· με άλλα λόγια, μετά τη μεταβίβαση στο εμπιστευμα, ο δεσμός της «κτήσης» του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου από τον εμπιστευματοπάροχο δεν διαρρηγνύεται οριστικά.
- 18 Προς στήριξη της ερμηνείας κατά την οποία ο εμπιστευματοπάροχος διατηρεί, παρά την τυπική κατοχή των περιουσιακών στοιχείων από τον εμπιστευματοδόχο, κρίσιμο νομικό δεσμό με τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στην οδηγία 2015/849, η οποία επιδιώκει την απαγόρευση της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Κατά το άρθρο 3, σημείο 6, στοιχείο β', σημείο i, της εν λόγω οδηγίας, σε περίπτωση εμπιστεύματος, ο εμπιστευματοπάροχος είναι, μαζί με άλλα πρόσωπα που πληρούν τα σχετικά κριτήρια, ο «πραγματικός δικαιούχος», ήτοι το «φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα, τα οποία τελικά κατέχουν ή ελέγχουν τον πελάτη και/ή το ή τα φυσικά πρόσωπα για λογαριασμό των οποίων διεξάγεται συναλλαγή [...]». Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι ανάλογη διάταξη περιέχεται στο εθνικό δίκαιο (άρθρο 22, παράγραφος 5, του νομοθετικού διατάγματος 231/2007, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του νομοθετικού διατάγματος 90/2017).
- 19 Επιπλέον, το άρθρο 3, σημείο 6, στοιχείο β', σημείο v, της οδηγίας 2015/849 προβλέπει τη δυνατότητα «ελέγχου του εμπιστεύματος μέσω άμεσης ή έμμεσης ιδιοκτησίας».
- 20 Κατά τη γνώμη του αιτούντος δικαστηρίου, το διαφορετικό καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2015/848 σε σχέση με εκείνο του κανονισμού 269/2014 δεν εμποδίζει την παραπομπή στην εν λόγω οδηγία για σκοπούς ερμηνευτικής ανάλυσης του άρθρου 2, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού: σε αμφότερες τις περιπτώσεις, ο εμπιστευματοπάροχος είναι πρόσωπο το οποίο, μαζί με τα άλλα πρόσωπα που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση ή στους σκοπούς του εμπιστεύματος (ο εμπιστευματοδόχος ή οι δικαιούχοι), διατηρεί σημαντικό δεσμό με τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία, δυνάμενος να επηρεάσει κατά κάποιον τρόπο τη διαχείρισή τους. Επομένως, η έννοια της «κτήσης», κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, μπορεί να αφορά όχι μόνον περιπτώσεις τυπικής ή άμεσης κτήσης του περιουσιακού στοιχείου από το προσδιοριζόμενο πρόσωπο, αλλά επίσης περιπτώσεις «ουσιαστικής ή έμμεσης κτήσης», όπως στην περίπτωση του εμπιστεύματος: στην περίπτωση αυτή, ένα πρόσωπο (ο εμπιστευματοπάροχος), μολονότι δεν κατέχει άμεσα τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία ούτε τα έχει στη διάθεση ή στην τυπική κατοχή του, είναι αντικειμενικά σε θέση να ασκήσει σημαντική επιρροή

επ' αυτών, είτε διότι είναι σε θέση να ανακτήσει επίσης την τυπική κυριότητα επ' αυτών είτε διότι, συστήνοντας το εμπιστευμα και αναθέτοντας τη διαχείριση και τον έλεγχο σε πρόσωπα της εμπιστοσύνης και της επιλογής του, είναι σε θέση να κατευθύνει εκ των προτέρων τη χρήση τους (και κυρίως τον τελικό προορισμό τους).

- 21 Επικουρικώς, σε σχέση με το κριτήριο της κτήσης από (φυσικό ή νομικό) πρόσωπο που σχετίζεται με τον εμπιστευματοπάροχο, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, καθόσον προβλέπει τη δέσμευση όχι μόνον των περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε προσδιοριζόμενο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, αλλά και εκείνων που ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα (ή οντότητες ή φορείς) που «σχετίζονται με αυτά», το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 269/2014, μπορεί να περιλαμβάνει και την περίπτωση του εμπιστεύματος. Συγκεκριμένα, το περιουσιακό στοιχείο, το οποίο δεν κατέχει πλέον ο εμπιστευματοπάροχος, προσδιοριζόμενο πρόσωπο στο παράρτημα I, εξακολουθεί να διατηρεί σημαντικό δεσμό με τον εμπιστευματοπάροχο· ο εμπιστευματοδόχος είναι το πρόσωπο που σχετίζεται με τα περιουσιακά στοιχεία, το οποίο επιλέγει ο εμπιστευματοπάροχος και το οποίο διαχειρίζεται τα περιουσιακά στοιχεία βάσει του προγράμματος που καθόρισε ο εμπιστευματοπάροχος.
- 22 Επικουρικότερον, όσον αφορά τη νομιμότητα των μέτρων δέσμευσης, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 269/2014, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι ο εμπιστευματοπάροχος διατηρεί, εν πάση περιπτώσει, τον «έλεγχο» των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων, λαμβανομένης υπόψη της διαμόρφωσης του εμπιστεύματος, δεδομένου ότι, τελικώς, η βούλησή του παραμένει καθοριστικής σημασίας για τον χειρισμό των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων (σύσταση του εμπιστεύματος, ορισμός κρίσιμων προσώπων επιφορτισμένων με τη διαχείριση και την εποπτεία, καθορισμός του τελικού προγράμματος και των κανόνων κατανομής των περιουσιακών στοιχείων). Επομένως, τούτο συμβαίνει ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι ο εμπιστευματοπάροχος δεν έχει εξουσίες διαχείρισης, δεν έχει άμεσα στη διάθεσή του τα μεταβιβασθέντα περιουσιακά στοιχεία και δεν περιλαμβάνεται στους δικαιούχους. Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς τη νομολογία του Δικαστηρίου, το οποίο όρισε την έννοια του «ελέγχου» ως «δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα που παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης» [απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 4ης Μαρτίου 2020, C-10/18 P, ECLI:EU:C:2020:149)].
- 23 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν θα πρέπει να ασκούν επιρροή αλλαγές στα διοικητικά όργανα κατά τη διάρκεια ισχύος του εμπιστεύματος, μεταγενέστερες της συστατικής πράξης, οι οποίες πραγματοποιούνται εν πάση περιπτώσει δυνάμει ρητρών που περιέλαβε στη συστατική πράξη ο εμπιστευματοπάροχος. Κατά το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο θα παράσχει ενδεχόμενες διευκρινίσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να θεωρηθεί ότι ο εμπιστευματοπάροχος «ελέγχει» τα περιουσιακά στοιχεία ακόμη και μετά τη διαπίστωση των ως άνω αλλαγών, ανεξαρτήτως της

συγκατάθεσης του εμπιστευματοπαρόχου, ακόμη και όταν δεν προκύπτει ότι ο εμπιστευματοπάροχος διατηρεί εξουσίες διαχείρισης ή χρήσης των μεταβιβασθέντων περιουσιακών στοιχείων.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ